

SESSION 2001

ÉPREUVE À OPTION

L'usage de la calculatrice n'est pas autorisé

VERSION LATINE

Durée : 4 heures

UN DISCOURS AMBIGU

La conjuration de Catilina a été découverte et plusieurs de ses membres arrêtés. Il est question au Sénat de leur châtement. César a la parole.

Plerique eorum, qui ante me sententias dixerunt, composite atque magnifice casum rei publicae miserati sunt. Quae belli saevitia esset, quae uictis acciderent, enumerare : rapi uirgines, pueros, diuelli liberos a parentum complexu, matres familiarum pati quae uictoribus conlubisset, fana atque domos spoliari, caedem, incendia fieri, postremo armis, cadaueribus, cruore atque luctu omnia compleri. Sed, per deos immortales, quo illa oratio pertinuit ? An uti uos infestos coniurationi faceret ? Scilicet, quem res tanta et tam atrox non permouit, eum oratio accendit ! Non ita est, neque cuiquam mortalium iniuriae suae paruae uidentur ; multi eas grauius aequo habuere. Sed alia aliis licentia est², patres conscripti. Qui demissi in obscuro uitam habent, si quid iracundia deliquere, pauci sciunt ; fama atque fortuna pares sunt. Qui magno imperio praediti in excelso aetatem agunt, eorum facta cuncti mortales nouere. Ita in maxuma fortuna minima licentia est : neque studere, neque odisse, sed minime irasci decet. Quae apud alios iracundia dicitur, ea in imperio superbia atque crudelitas appellatur. Equidem ego sic existumo, patres conscripti, omnes cruciatus minores quam facinora eorum esse. Sed plerique mortales postrema³ meminere, et in hominibus impiis, sceleris eorum obliti, de poena disserunt, si ea paulo seuerior fuit.

SALLUSTE.

¹ *iniuriae suae* : « les injustices dont on est victime ».

² *alia aliis licentia est* : la liberté n'est pas la même pour tous ».

³ *postrema* : « ce qui vient en dernier, les derniers événements, les événements les plus récents ».

Tournez la page S.V.P.

VERSION GRECQUE

Durée : 4 heures

PLAIDOYER POUR CALLIAS (EXORDE)

Εἰ μὲν περὶ ἄλλου τινὸς ἢ τοῦ σώματος, ὧ ἄνδρες δικασταί, Καλλίας ἠγωνίζετο, ἐξήρκει ἂν μοι καὶ τὰ παρὰ τῶν ἄλλων εἰρημένα· νῦν δέ μοι δοκεῖ αἰσχρὸν εἶναι, κελεύοντος καὶ δεομένου, καὶ φίλου ὄντος καὶ ἐμοὶ καὶ ἕως ἔζη τῷ πατρί, καὶ πολλῶν συμβολαίων ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους γεγεννημένων, μὴ βοηθῆσαι Καλλίᾳ τὰ δίκαια, ὅπως ἂν δύνωμαι. Ἐνόμιζον μὲν οὖν οὕτως μετοικεῖν αὐτὸν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει ὥστε πολὺ πρότερον ἀγαθοῦ τινος τεύξεσθαι παρ' ὑμῶν ἢ ἐπὶ τοιαύταις αἰτίαις εἰς τοσοῦτον κίνδυνον καταστήσεσθαι· νῦν δὲ οἱ ἐπιβουλεύοντες οὐχ ἥττον ἐπικίνδυνον ποιοῦσι τὸν βίον τοῖς μηδὲν ἀδικοῦσιν ἢ τοῖς πολλῶν κακῶν αἰτίοις οὖσιν. Ὑμᾶς δὲ ἄξιον μὴ τοὺς μὲν τῶν θεραπόντων λόγους πιστοὺς νομίζειν, τοὺς δὲ τούτων ἀπίστους, ἐνθυμουμένους ὅτι Καλλίᾳ μὲν οὐδεὶς πώποτε οὐτ' ἰδιώτης ἐνεκάλεσεν οὔτε ἄρχων, οἰκῶν δ' ἐν ταύτῃ τῇ πόλει πολλὰ μὲν ἀγαθὰ ὑμᾶς ἐποίησεν, οὐδεμίαν δὲ σχῶν αἰτίαν εἰς τοῦτο τῆς ἡλικίας ἀφίκται, οὗτοι δὲ ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ μεγάλα ἡμαρτηκότες καὶ πολλῶν κακῶν πεπειραμένοι, ὥσπερ ἀγαθοῦ τινος αἰτιοὶ γεγεννημένοι περὶ ἐλευθερίας νυνὶ ποιοῦνται τοὺς λόγους. Καὶ οὐ θαυμάζω· ἴσασι γὰρ ὅτι, ἐὰν <μὲν> ψευδόμενοι ἐλεγχθῶσιν, οὐδὲν μείζον τῶν ὑπαρχόντων πείσονται, ἐὰν δὲ ὑμᾶς ἐξαπατήσωσι, τῶν παρόντων κακῶν ἔσονται ἀπηλλαγμένοι. Καίτοι τοὺς τοιούτους οὔτε κατηγοροὺς οὔτε μάρτυρας πιστοὺς χρὴ νομίζειν εἶναι, οἵτινες αὐτοὶ μεγάλα κερδαίνοντες περὶ ἐτέρων ποιοῦνται τοὺς λόγους.

LYSIAS.

Note sur les circonstances du procès :

L'accusé, un métèque, a été inculpé, avec d'autres, dans une affaire de sacrilège, à la suite d'une dénonciation de la part de ses esclaves.